

Цетиње, 4. јула

У Европи је настала велика грозничавост. Завладала је јака ужурбаност на све стране. Европски владари отисли су се на делеке путове, састају се, мијењају мисли и договарају се. Милиони се бацају на оружјање, а на океане се отискују колони од ратних бродова. Све је захватила грозничава ужурбаност, нека тајанственост и силни и неодољиви нагон за груписањем. Воде се разговори, а звецка се сабљом!

На прагу су судбоносни дани. На велике догађаје сваког часа се изгледа.

Није облачно небо као што је било прошле јесени и сада у прољеће. Нема ничега на површини око чега би се могла копља ломити. Јабука заваде није нигдје пала. Није дошло до сукоба ни између кога. Ничега нема што је загрозило миру. Па опет нико није у стању да устврди да је мир осигуран.

Подземна тутњава се не чује, на обзору се не појављују облаци, нема ни свјетлуцања, ни грмљавини, али — бура се спрема.

То сви знаци говоре. Осјећа се, наслућује се, да бура није далеко. Она може доћи одмах, моментано, а може се на њу још дуго изгледати.

Та неизвјесност је баш оно што је најгоре. То је оно од чега свако преза, од чега свако стријепа.

Мир није на здравим ногама. Односи великих и моћних држава нијесу на свом мјесту. Једна од друге преза, једна се од друге прибојава.

Томе се не треба чудити. Њихови су рачуни измијешани. Једни на друге имају жао. Ко је кад могао пакостио је другоме. Нијесу долазили до отворена сукоба, али су многи понијели жао на срце. Како политика не води рачуна о осећајима, увријеђени су срца стегли, али им се жуч расплинула. Почела је да им трује крв и не треба много, па да свом силином сву своју жучност и проспу. То осјећају и једни и други. Зато и презају. Прибојавају се, да није близу час разрачунавања.

Чаша стрпљења се пуни. Почела је и да се врши. Неће много требати па да се прелије. Једна искра — пожар је готов. Свако, ко је попио жао на срце, похитаће да свај гњев истражи и да своју освету изврши.

Ето од туд те ужурбаности, грозничавости, метежа и свију тајанствености!

Зато се на старе декламације забавило. Конференције мира предате су забраву, проповједи о разоружању бачени су у запећак, приче о траћењу силног новца на ратне спреме умукле су. Зато се на све стране чине припреме, грозни-

чаво се врши оружјање, прибирање ратне снага и баца се силан новац на ратне спреме. Зато су и путови владара великих и силних држава. Зато су се све државе дале на груписање.

Ако се површно гледа на оно шта ради тројни савез и тројни споразум мислило би се да мир није никад боље осигуран. А све то у ствари одаје непобитну чињеницу, да мир није никад био тако угрожен него сада.

Савези се све више шире и све јачи обим узимају. Ту већ ни мање државе нијесу на одмет. Енглеска, која се помоћу Русије приближила Француској, привлачи к себи Шпанију, онако исто као што Њемачка и Аустро-Угарска привлаче Румунију и Бугарску. Између Енглеске и Њемачке је такмичење на мору, а између Русије и Њемачке на копну. Италија хоће да добије престиж над својом савезницом Аустро-Угарском, јер као да се од ње највише прибојава.

Уопште настало је вријеме општих припрема, ужурбаности и великог трења. Свако, журн да не изостане и свако се нашта, да се што боље осигура.

И кад је то тако међу свима њима, па чак и онима који нити имају за чим да војују, нити противу чега да војују, кад је тако и са онима, који су постигли све за чиме су ишли шта тек остаје онима који су раздробљени, који су увријеђени и који носе тешку жалост на срцу и велику жељу у души: да се виде уједињени и на слободи!...

Одговор врло прост: нека не остају за великим и силним; нека греде стопама њиховим — нека им они служе за углед.

Шта сада?

Свршена је криза у Угарској. Остао је на даље Векерлов кабинет. То је истина мало чудновато, али — у Угарској све бива. Послије толиког развлачења, договарања, преговарања и крстарања између Беча и Пеште, последице толике надувености Мађара и охолог непопуштања, кабинет Векерлов је остао. Ни помена ни од самосталне банке, ни од економске еманципације, па ни од угарске војске! Па и трвење међу странкама као да је неко руком понио! Много више ни око шта!...

Беч је и овог пут изиграо Пешту. Он је још више дао доказа да зна с киме има посла и шта хоће. Своју надмоћ над Пештом јасно је засвједочио.

Мађари се тјеше. Они сами себе обмањују. Налазе задовољства у томе што сами себе заваљавају. Кажу: криза није завршена, она је само одложена. Гдје се стало сада, наставиће се на јесени. То је тачно. Само је једно што у Угарској заборавају. То је оно што их и туче и што их притискује. Што је било љетос, биће и јесенас. Само то, што их тишти и за чим они иду, неће постићи ни на јесен. Ло-

миће копља, напрезаће се, трошиће снагу, бориће се, али све на празно. Беч је вјешт. Он ће их изиграти и на јесен онако исто као и сада, као што их је и до сада стално изигравао. Нека се не заносе празним обманама и ружичастим сновима.

Провизорно ријешење кризе може бити само од штете по Угарску. Нашта се дошло? На привремену владу, на привремени парламент, на привременост у опште. Влада, која зна да су јој дани избројани и коју крсте због тога „љетњим кабинетом“, нити је у стању нити може шта да ради. Вегетираће. У том ће се састојати и рад парламента. Чекаће се јесен и ријешење кризе.

Само то ријешење неће бити коначно. То не иде у рачун Бечу и он неће ни под коју цијену дозволити да се његови интереси крће. Свако јачање Угарске на штету је Аустрије, а Аустрија никако не може толико да се заборави, да губи свој утицај над Угарском.

Према томе могло би се с правом очекивати да на јесен дође до одсутог сукоба између Пеште и Беча. Али то се не очекује. А не очекује се зато што се Угарска налази ни у мало повољним приликама. Она је усамљена. Нема никога за собом. Њу помаже једино Аустрија, и то само онда када од тога користи има. Сада је прорачунала, да јој виши интереси налажу, да Угарској осјетно покажу како јој све зависи од Беча.

Тежак је положај у коме се Угарска налази. Нетактичност њена учинила је да јој је тај положај још више отежан. У њој је расуло. Њени државници показали су се и сувише слаби и неспособни да понесу терет, који им на плећа пада. Још горе, они су се показали према Бечу велике слабости. То долази од туд што много полагају на мрвице које им Беч баца. Њима је више стало до њихових личних интереса него до општег бољитка.

Кад се к томе дода да све народности у Угарској ни мало нијесу према њој расположене, јасно је, да се ни са те стране нема никаквој потпори надати. Угарска је својим држањем према разним народностима изазвала оправдано огорчење. Противу ње су и Срби и Хрвати и Румуни. Гонила их је, притискала, угњетала и тероризала. Ни сањала није, да тиме себе штете наноси. А да је с њима била, да их је умјела за се придобити, не би дочекала ово на чему је сада спала.

Њено свирепо држање према народностима сада јој се највише свети. Да су народности уз њу, Беч би о њој водио више рачуна и не би је малтретирио као сада. Народности, а нарочито Словени, у Угарској би била моћна потпора и помоћу њих могла би да оствари жеље своје. Овако... остављена је на милост и немилост Беча.

Ако угарски политичари имају памети и ако су у стању да се освјесте, тешки положај Угарске би могли врло лако да олакшају и да пресјеку даље шикане од стране Беча.

Ако им је до тога стало, јасно је шта им треба чинити.

Братски одзив

Наши непријатељи не сједе скрштених руку. Они непрекидно интригирају. Нарочито су се дали живо на посао да посију сјеме раздора између Србије и Црне Горе и да и једну и другу слободну српску земљу изиграју и унизе. У томе не суштају. Ту су се zaloжили свима силама.

Њихова је намјера са свим провидна. О томе се врло добро зна како овдје на Цетињу, тако и тамо у Биограду. И кад се зна, са свим је разумљиво што од тога интригирања наши непријатељи неће имати никакве користи. Ми пак из тога можемо да исцрпимо добар наук:

Све оно што је по нас добро, на то наш непријатељ попријеко и мрко гледа. Како гледа да поремети братске односе између једне и друге братске земље значи, да је јединство њихово и добра и корисна ствар. Зато га треба не само чувати, него и утицати да с дана у дан буде јаче, тјешње, чвршће, братскије и оданије. То мишљење дијеле и у Биограду. О томе „Биоградске Новине“ загријане општим добром, овако веле:

„О потреби јединства мисли и рада Србије и Црне Горе ми смо толико пута писали. Послије тешкога удара, што га је Српство претрпјело анексијом Босне и Херцеговине, тако је јасна и очита потреба слоге, да би било изишито троштити ријечи и понова доказивати. Ту потребу нарочито нам указују непријатељи наши, јер они од анексије, која је чврсто везала двије слободне и независне државе српске једну уз другу, чине све могуће експерименте, да нас заваде, и да, користећи се нашом неслогом и раздором, учине још један корак у своме Drang-u nach Osten.

Бечки и пештански листови, из нама добро познате кујне, пуни су измишљених вјести, којима је циљ сјање неповјерења између Србије и Црне Горе. Сваку стварчицу у томе правцу они гледају, да искористе до крајњих граница. Шта су само све чинили са Масарииковом афером, да би са једне стране Србији представили Црну Гору као земљу, која шурује са Бечом, а са друге стране, да би увјерили Црну Гору, како се и данас интригира из Биограда противу ње. Међутим, и једно и друго је добро прорачуната замка, у коју се, на жалост наших непријатеља, ни Србија ни Црна Гора није дала ухватити.

Наши политичари, и ови у Биограду, и они на Цетињу, прогледали су својим очима, и нијесу унали у ту интригу, која је брзо с обје стране разбијена и цијела ствар представљена у правој свјетлости.

Кад нијесу могли тиме, они су покушали другим ситнијим интригама, али ни у тој работи, а и у будуће, ако Бог да, неће успјети.

Ми смо ту скоро, баш поводом Масариикове афере, истакли, како Аустрија све чини, да нас раздвоји и да, користећи се нашом неслогом, с временом прошири своју власт и на Стару Србију и Македонију, па смо одмах изrekli своје увјерење, да она у томе неће успјети. Рекли смо, да ће се сви покушаји у томе правцу развити о скупо плаћеном искуству нашега народа. Мило нам је, што такве исте гласе чујемо и са Цетиња. „Цетињски Вјесник“ у своме пошљедњем броју у чланку „Стара пјесма“ истиче, како се Аустрија према нама и данас држи девизе: „Завади, па владај“ и онда овако резонује:

(Ту се цитира поменути наш чланак). Тако је! И будућност ће показати, да смо и ми у Биограду и они на Цетињу један пут за свагда са тим на чисто, колико нам се добра из Беча жели и са колико нам „добронамјерности“ турају клинове под ноге. Његујући стално праве братске односе, сузбијећемо, да на нашој народној њиви ниче сјеме раздора и неслоге, које они из Беча сију на своју корист, а на нашу штету.

Анексија је била доваљна, да у будуће сузбије сваку интригу између двије братске земље, које сада морају сложено и упоредно радити на нашој општој ствари, на сузбијање нове какве окупације и анексије“.

С ријечи, додајемо ми, треба пријећи и на дјела.

Писмо из Цариграда

— нарочити извјештај —

Цариград, 28. јуна

Критско питање је још на дневном реду. Око њега се још ломе копља. Турској није до рата, али јој је још мање до попуштања. То се види и по држању званичних кругова и по писању листова. Они се оглађују од рђавих пошљедица. Изјављују, да Турска не жели рат. Уз то одмах додају, да ће Турска бранити своје интересе и да неће дозволити да буду ни у чему окрњени. Зато још унапријед скидају одговорност са себе ако на блиском Истоку дође до рата.

Као што новине доносе, у Грчкој се чине велике војне припреме. Тамо се обрађују и добровољачке чете, за које се вели, да ће имати задатак да упадају у Турску. Ти су гласови Турке јако озлоглавили. И ако су ријешени да буду хладнокрвни и да не дају повода да им се пребаци нетактичност, стрпљење се код њих сви више губи. Један само испад од стране Грчке, па ће бити довољно, да рат стане и поред тога што велике силе настојавају, да се избјегну крвави сукоби.

Прошле недјеље извршен је пред Султаном први ревизијски турски флоте.

Султан је каиком дошао из Долма Бахче на царску јакту „Ертогрула“ у пратњи принчева и великог везира, гдје су се налазили кеџић и управа генералштаба. Јактом се Султан одвезао до флоте, те је разгледао, а по том су му представљени сви команданти бродова ескадре.

Парламенат је још једнако на окупу. Овијех дана је ријешено, да војни рок буде двије године, да се учини зајам од 312.000 лира за наводњавање Месепотамје, и да се испрати нарочита парламентарна делегација у Лондон, да поздравни енглески парламент. Делегати су се кренули на пут, а по повратку ће у вратити у Париз и Берлин. Међу делегатима је и Србин д-р. Јанићије Димитријевић.

Досадањи руски амбасадор Зиновјев напустио овијех дана Цариград. Он је у Цариграду провео 11 година и за све вријеме је предано служио. Нарочито је својим радом у Цариграду задужио нас Србе, јер се свесрдно заузимао за сваку српску праведну ствар.

На отварању српских школа живо се ради. У прилепској кази добијена је дозвола за отварање 11 нових српских основних школа. У кичевској кази отворене су осам нове српске школе. У оридској кази и дебарском санџаку отворена је по једна српска школа.

Пријеки суд још једнако ради. Никако не патише. Са главним кривцима већ је готов и пријешао је на мање кривце. Они се махом осуђују на робију и прогонство. Нарочито их има много из унутрашњости.

Цавид паша се са својом војском налази у околини Пећи. Он је до сада успио да сломије упорност Арбанаса и немилостиво кажњава све оне који су се усудили да продужују своје зулуме. Многе арбанашке куле до сада је разрушио и зликовце казнио. Хватајући истакнуте зулумчаре, он одузима од Арбанаса и оружје.

Сваким даном чете се све више појављују. То су махом грчке и бугарске че-

те. Има их у једренском вилаету, Поречу, солунском вилаету, око Крушева ит.д. Говори се, да ће и у солунском вилаету бити проглашен пријеки суд ради сузбијања четничке акције.

Припреме за прославу дана уставности 11. јула у велико се чине.

За исељенике

— Установљење бироа у Риму —

У времену, када наш радни свијет ставља своју снагу Америци на расположење и када зараду тражи у њој, имамо да забиљежимо једну радосну појаву.

У римском међународном пољопривредном заводу мисли се основати један одио који би давао информације цијелој свијету о приликама у прекоокеанским насељеничким земљама. Та би ствар била исељеницима од особите користи, јер не би одлазили у свијет главом у врећи, не знајући ни гдје ни како ће живјети, кад дођу у ту разглашену „Америку“.

Основу за тај биро направио је аргентински министар у Риму, и по свој прилици будући председник аргентинске републике, *Dr. Saenz Pena*, а гласи овако:

1. Међународни Пољопривредни Завод одлучује установити специјални биро под управом којег одсечног шефа, а назваће га „биро надница и рада“.

2. Овај ће биро стајати у комуникацији са осталим биромима свих земаља, које су у заводу заступане, те ће помоћу њих дознавати и измјенично их обавјештавати о надницама и њиховим промјенама за све вријеме, као и за услове рада и за законе, који управљају радом у свим земљама.

3. Пред сваку љетину, користећи се својим обавјештењима, биро ће објавити, с погледом на сваку насељеничку земљу:

- а) просторност будуће љетине и њене односаје са пријашњом;
- б) број сталних пољопривредника у дотичној земљи;
- ц) колико је привремених досељеника дошло у земљу кроз пређашњу љетину;
- д) колико ће их бити потребно за слиједећу.

4. Ови подаци објелоданит ће се као огласи у новинама, особито у оним земљама одакле се свијет сели. А то ће се учинити прије него ли започне исељеничко кретање, које је изазвано сваком љетином.

5. Овај ће биро стајати у директном савезу са исељеничким комитима и са паробродским друштвима, те ће радити, да се побољша путовање исељеника, раширивши садашња одјељења за трећи разред, или ће установити посебне трансporte за ову категорију, искључивши све остале.

Овај међународни биро, кад би се установио, био би десна рука, прави вођа оне велике исељеничке ријеке, која оставља рођену кућу, те иде да тражи по свијету боље зараде.

Нијесмо никада били пријатељи емиграције. Нарочито нијесмо за то, да наш радни свијет своју радну снагу троши у Америци када је још корисно може употребити на дому. Али како још и данас пролази кроз болесну фазу исељавања, кад је још том болешћу народ заражен, ова установа ће добро доћи.

Годишњама наш свијет иде у Америку. Годишњама се он тамо насељава, мучи и злопоставља, па ипак није до сада ништа

учинио да му се боравак у Америци олакша. Изложен је свакој непогоди. Потпуца се од немиле до недрага. Са свију га страна недаће бију.

Установом бироа за исељенике учиниће се много. Он ће обавјештавати радни свијет гдје се може зарада добити, упућиваће га да до ње дође и олакшаваће му да до новог свијета без тегобе дође. Крај овог бироа, он неће ићи насумце и неће се излагати силним непријатностима као до сада.

Уз то учине ли и саме организације у Америци своје, одлазак и боравак нашег радног свијета у Америци биће много погоднија, те ће бар знати рашта се и отискава у далеки туђи свијет, и рашта баца чак и свој живот на коцку.

Српство

Нови српски зајам. Краљевина Србија хоће сада да закључи нови зајам од 150 милиона динара, ради чега је већ изаслала у Париз нарочите делегате.

Руси у Биограду. У Биограду су били ових дана руски студенти и студенткиње са својим професором Погођином. Пошто су разгледали све знаменитости у Биограду, отишли су у западну Србију.

Домаћи и страни католици у Босни. У Босни и Херцеговини започета је са свим оригинална акција. Буне се страни католици противу домаћих. Страни католици иду на то да се групишу. Позивају се сви католици страни да се организују без обзира на народности. Позивају се Талијани, Нијемци, Мађари, Чеси, Пољаци, Рутени, Словенци и Хрвати из аустроугарске монархије, који живе у Босни и Херцеговини, да се групишу. Из Сарајева шаљу се њемачки циркулари на све странце католике, да се сви странци католици организују засебно, и да образују католичку курију, која ће истаћи нарочите своје кандидате за будући сабор, како би се бринули за интерес свих аустријских и угарских држављана. Овај покрет је у толикој мјери потресао Хрвате, да су и најзагубљенији елементи стали отворено да исповједају како би се домаћи православни, муслимани и католици груписали и да се одупру овој силом Бога створеној страначкој навали.

Зајам општине биоградске. Општина биоградска у Србији намеравала да учини зајам од 60 милиона динара. Од тога би зајма отишло по 10 милиона на канализацију и одујење дуга управы фондова, 9 милиона за калдрму, 8 милиона за регулацију, 5 милиона за кеј и антриоте, а остало за довод, школе, разне зграде, паркове ит.д.

Отмица муслиманске дјевојке. Католички попови никако не мирују. Они не престану нападају на част и домове муслиманских породица у Босни и Херцеговини. У томе им и саме власти иду на руку. Сада имамо да забиљежимо најновији њихов атак на Муслимане. У договору са католичким свештеником, украћена је у селу Дражници Муслиманка Дуда Зуклић. Њу су католици кришом одвели и предали је једном католичком свештенику у Далмацији, који ће је превести у католичку цркву, ако то до сада већ није учинио. Ова најновија католичка отмица називала је међу Муслиманима силно огорчење. Због тога ће се у Мостару држати и збор Муслимана, гдје ће

ком, причини ми се да ме валови ужурканога ерискога мора заху: ходи бојни човјече, ако си уморан од дугога годишњег рада и напора, почини на моме меком и пространом одру, жеља ме већ да на овоме ериском крају, пригледим Србији у ериском паручју! Свукох се, окукох, освјежих чисто заборављеном капљицом Српства, наскрах се свјежега јутарњег ваздуха и напојих многином процијетаних карафила и љубичица — на зајевях хлапу Богу!

*

И занета наш дивни Улцињ, по својој чисто богатој природи и користи за човјеково здравље и удобност заслужује сваке пажње од стране наше и све српске интелигенције. Није то само што су бање лековите и пријатне у неспојеном илиском жароку, но и иначе ко жели љети одморити се и живати у природи, под густим хладовима наулцињском пристаништу, гдје се мора у свако доба дана и ноћи хладити тихи „маистрад“, ко жели прошетат се и разоподити се кроз густу улцињску маслинаду или пињешом гдје су наши угледни привредници подигли своје винограде — то је прави живот. Моје слабо перо пије кадро опнеати сву љепоту, насладу и корист коју може човјек имати по своје здравље, јер Улцињ је рај, дрво живота којим се може само наслађивати оној ко окуси плодове његове. — Улцињ је

доћи најугледнији Муслимани из ових несрећних српских земаља на договор како би овој напасти једном за свагда учинили крај кад власти ништа не предузимају да заштите Муслимане.

Словенство

Словеначка народна странка. За недјељу је словеначка народна странка са звала протестну скупштину, на којој ће говорити сви њени посланици. У прогласу ове странке истиче се захтев, да се још једном расправља о босанском аграрном питању, пошто им судбина кметова лежи на срце, те не могу оставити да буду предани зеленашкој банци на милост и немилост. Зато и одобрава опструкцију у бечком парламенту и тражи, да се настави.

Поглед по свијету

Револуција у Персији

Акција персиских револуционара у пошљедње вријеме се јако развила. Они су до сада толико напредовали, да су загрозили животу и самог шаха. Револуционари су успјели да продру до Техерана. У шахову пријестоницу ушли су рано зором и то са три стране, те су развили ужасну борбу, потискујући козаке. Руска војска води жестоке бојеве са револуционарима, али без успјеха.

Рат у Америци

Између Перуом и Боливијом рат је неизбјежан. Односи између њих су такви, да ће се спор њихов моћи ријешити само оружаном руком: Заостреност је потекла од тога што је у Лоспасу извршен покољ Перуанаца. Између перуанске и боливиске пограничне страже дошло је до размирице. Тај спор је имала ријешити Аргентина, али са осудом нијесу се задовољили Боливијци, те су у Ласпасу напали овијех дана на перуанске и аргентинске радње, разорили их и опљачкали, те угрожавају животу једних и других. Република Чиле изјавила је да ће остати неутрална, али ипак ће пратити своје ратно бродовље да заштити своје поданике.

ПРИВРЕДА

Скакавци су близу. Ова вијест је право страшило за аргентинске пољопривреднике. Скакавци су близу, с тим треба рачунати. Јављају, да је провинција Сантјаго дел Естеро већ сасвим поплавила ова прождрљива ситна неман. Провинција Сантјаго, како је познато, нема кукуруза, па зато њој неће скакавци ни штету чинити. Али како сада онамо није толико хладно, као у Аргентини, гдје се кукуруз сије, непобитно је, да ће се онамо сада скакавци узмножити, те чекати, да мало загрије и кукуруз изникне, па да онда похлепно заскоче на пољопривредне жуљево у Аргентини.

Ниједне се године нијесу још скакавци тако радо ближили кукурузу (који још ни посијан није), као ове године. Ако се влада за рана не побрине за тамањење овог бољег бича, тешко тежаку. И лањске је године потрошила за рат против скакаваца преко 11 милијуна пача, а ове године мисли ту своту и повећати.

и по природи и богатству друга обећана замјала. Нијасам ја први који пишем о љепоти Улциња и користи улцињских бања.

Достига су доседе, под личним угисцима, писали и обожавали Улцињ, по српским и страним листовима, и сваки га је препоручивао као једино мјесто на обалама Јадранског мора, ма да је, на жалост, мало то машло одзива код наших.

Тако, крај осталога, налазимо ове редове:

«Мало је мјеста на обалама Јадранског и Средиземног мора, која би љепотом свога подобра одвојила — као што је то приговорски Улцињ на домаћају историскога Драча и Кастринотве витешке Броје. Колико год пута помињам на ова прибрежја од Грета до Улциња и од талијанске Бенове до шпанолских обала, кроз која сам некада пролазио, Улцињ ми је вазда одвојно и, својом природном љепотом, блистао између осталих као крупно зрно драгога камена о бисерној огрлици. Примитивнији и, по култури људске умјетности, сиромашнији, Улцињ се не може упоредити у томе са грестаништима која на талијанском и француском југу проплаћу. Али у колико је пристајошћива антикултурна рука Турке опустошавала негда катласту пријестоницу лијене госпође Језе Билићке, и у колико јој помоћна и још слабо културна рука Црне Горе не бјеше у стању да поправи за кратко вријеме, оно

ПОДЛИСТАК

УТИСЦИ СА СРПСКОГ ПРИМОРЈА

— УЛЦИЊ И ЊЕГОВЕ БАЊЕ —

Умилни гласићи славуја и пјесма других птичица, коју ми — испод бедема старог улцињског града — кроз отворен прозор, допосе тахи јутарњи вјетрић, тргоше ме из дубоког сна...

Дигох се и придох прозору, па се почех онако као у полусну, нагло облачити. Нешто ме је вукао на поље у природу, и свеједно као што сјајни мјесец изведе мјесецара у јасну ноћ, тако и мене јутарње руменило уведе у рујну зору... За један трен пројурих кроз неколика узана варошка сокака, па се створих под ведрим небом — на обали улцињског пристана — у природи.

Са истока се на ме весело осмјехује румена зорица, природа се већ лагано буди: поља, ливаде, брда, ријеке и мора — све, само што ледене стијене непомично ћуте, и пачињама се окопале јоргованове границе па тихо шуште — тугују... Вјетрић лагано ледуја шарене цвијетике, и тресе са њих ситне капљице кристалне росице. Ведро небо поздравља веселим осмјехом прве сунчане зраке и страшно притиска своје пурпурне усне на широки земљан виоковруг. Камена чесма пу-

Суша у Аргентини. Суша је ове године превећ одулила у пољопривредном дијелу Аргентине, тако да је проузрочила у благо велике штете, као што је такођер проузрочила заклањене радња на пољу ради изванредне тврдоће земље. Протекле седмице је пало нешто кише, али то није доста да задовољи све потребе и да надокнади све губитке, које је суша проузрочила.

Узимајући све ово у обзир, обратио се министар финансија провинције Буенос-Аирес на „Рурално друштво“, да му ово предочи на који би се начин могло подијелити ићи у сусрет при овим губицима.

Те ће полакшице бити: одгода исплате агро-печуарних пореза; препорука, да банке даду пољоделцима лакшег кредита, а жељезничка предузећа да сниже цијене превоза; обављање радња за снабдевање земље водом, како не би у временима суше благо скапавало од жеђи.

Ово дјеловање владе провинције Буенос-Аиреса јак је похвално. Жалити је само, што и друге покрајине не посвете овим стварима више пажње. И у провинцији Санта Фе била би потреба великих подјелица са пољоделцима, које сада суша јак прогони.

Друштвени обичаји у Енглеза

Енглези су почели мало по мало истискивати француски bon-ton из друштва па замјенјују га својим посебним, једноставним, неукоченим, нада све практичним. У разним ситуацијама обичаја у друштву, код стола, на улици, у позоришту, у поштини, одмах ће се распознавати Енглез од Француза и Нијемаца и других, а по том и од нас, којима је такођер мјеродаван тон Француза односно Нијемаца, који су добар тон својом претјераношћу управо карикирали. Колико има и у нас сувених и присилних љубезности, колико бесмислених титулатура колико представљања, безброј конвенционалних лажи! Енглез је свему том избјегао, али је за то врло уљудан и фин. Ево неколико примјера.

Код стола. Долази суна, и док себи приправљамо убрис, већ се са разних страна чује: „Пријатно!“ — „Пријатно!“ Многи би се зачудно, да је то зажелимо негде код стола, гдје има и Енглеза, па да нијесу на ту искрену жељу о добром апетиту, одвратили — на ријечи. Шта значи кад некоме зажелимо „Пријатно!“ Не значи ништа друго него: Желим вам, да бисте напнали свој желудац! — Исто тако неком, кад се вели: „На здравље!“ — то је исто толико, као кад би се рекло: — Желим вам, да вас не би дроб болио, ако сте превише јели! Заиста, чему те жеље о добром апетиту и здравом желудцу, поготово, ако то човек у хотелу код table d'hôte жели странцу, с којим се случајно састао, једва приказао један другоме и већ себи жеље добар апетит! Шта се једног и другог тиче, колико који може појести и хоће ли им шкодити или неће. Енглез то све не зна.

Или ову ситуацију: Уобичајило се, да се жени пресвијетлога или велемоћнога итд. вели: пресвијетла госпођо, или велемоћна госпођо. То је грозно: још и наше жене мучити титулама, као да није доста, кад човек дође на праг високог господина, те мора студирати хоће ли

погодити прави „пре“ или „веле“ — да то мора још и пред госпођом супругом! Енглез вели само „мрс“, односно „Lady X.“ Познат је одговор жене једног високог енглеског официра, коју су називали „екселенц“: „Ја нијесам екселенц, већ само мој муж!“

И ово је једна стара предрасуда, с којом ваља прекинути: Ми мислимо, да с неким страном, непознатим господином не смијемо проговорити ријеч, ако се прије тога не представимо. Тога у Енглеза нема. Некима се догодило у Швајцарској, гдје долази и пуно Енглеза, да су дошли у прилику, гдје је Енглез, и то отијени Енглез, код стола узео разговарати, али се није представио нити је то тражио од свог сусједа. Посве оправдано. Чему говорити један другоме име, које се редовно и не разумије и не чује право име, које је и једном и другом кроз равнодушно! Послије разговора Енглез ће пружити руку, па ако се сутра дан очет с њиме састане, држи се као да вас већ одавно познаје.

Једнако је неестетично код тог нашег представљања оно дубоко клањање, па ломатање шеширом. Има људи, особито млађих, који мисле, е је Бог зна како фино, кад они тако рећи отргну с главе свој шешир па с њим замахну до кољена и опет га у полукругу набију на главу. Довољно је уљудно скинути шешир толико, да се открије глава и види да је човек поздрављен. Тако ради Енглез, и нико му не вели, да је за то неотесан. Њему неће никад пасти на памет, да пред дамом стоји попут „пединтера“ са шеширом у руци.

На даље Енглез управо мрзи то, кад неко у кавани тако гласно говори, заправо виче, да га морају и други чути. У својој кући нека себи растегне грло колико му воља, али у друштву других — не смије човек заборавити, да није сам узео сав ваздух у најама, нити да нијесу сви глухи... Шта би се ту тек могло рећи за нашу каванску разглабалу, који толико безобзирно и анималски заграје, да уши пробију!

Можда ће у овом столећу поћи за руком чаккалице за зубе избацити са стола, као што су то Енглези учинили. У њих са налазе чаккалице на излазу из трпезарије. Заиста нема ништа ружније, него послје свакога јела ископати по шупљим зубима остатке јела.

Сад долази још одијевање. Ту у истину Енглези освајају све више и више терен. У свему практичност — то је њихово гесло и код моде. За то ћемо Енглезе одмах распознавати већ по одијелу, да се разликују од францускога хица. На ово многобројно дневно преоблачење, што су увели Французи, а прихватили Нијемци итд. — то Енглез не зна. Изнимка је једино спортско одијело, које Енглез обуче ради његове практичности и сходности за разне гране спорта. Наравски и вечерње одијело за забаве и свечаности (фрак или смокинг), али онда Енглез у њему вечера и онда иде на забаву.

То су само у неколико црта приказани енглески практични друштвени обичаји, које би требало нацртавати у што већем опсегу и јамачно свако ће се увјерити, како су разни конвенционални, неискрени и лажни обичаји, којима се данас служимо, поврх тога смијешни и више пута и глупи.

Да се и сада, послје толико вјекова, није измијенио укус о љепоти овога мјеста, зар не треба боље свједоче од оне, што је, прије десет година богата коцкарница у Монте Карлу покушавала да добије концесију, да у овоме мјесту подигне свјетску коцкарницу, кад јој рок у Монте Карлу истече. И тек када је црногорска влада одбила понуду, монтекарловци су се обратили Крфу ради овога посла.

За нас Србе Улицњ има још и особене историјске дражи. Да не набрајемо оно све што нам историја казује о овоме чаробном граду, биће доста ако напоменемо, да је и овај град послје Косова припадао јеш заробљеној Зети и био столица Балшићима. У овоме граду владала је лијепа госпођа Јела; на домак града било је поприште непобједног српског витеза, Ђорђа Кастриотовића; а у непосредној близини, растављен од Улицња маслиновом луком, Валданос, налази се древи град Бар, у коме је несретан Десисот Ђурађ, бјежећи из Смедерева испред турске силе, остао неке вријеме. На када му турска рука и ондје загрози, отидавши са својим благом у Дубровник, под заштитом дубровачке слободе.

Сваки камишак у тврђави, начичканој властелинским дворима који су сада развали, одломак је једне тужне прошлости; сваки камишак окупан је витешком крвљу и муче-

Из народа

† Шпиро Попов Пејовић

Из Ораса нам пишу:

Шпиро Попов Пејовић, син чувеног и заслужног попа сава Пејовића родио се у Орасима 12. децембра 1833. год. Још од ране младости своје Шпиро је тежио за оружјем, и као момче од 15 година почео је о малој пушци ићи у бојевима, али у брзо сам себе наоружа непријатељским оружјем. Од већих бојева свог момачког доба учествовао је под Острогом 1852. год., у заробљењу Али-Копилица, и свуда се показао као храбар јунак, и првим редовима, што свједочи и то, што је из једног боја жива заробљеника довео. У ратној 1862. години учествовао је при заробљењу Асан-Хота у Крајини и у свим другим бојевима и одликовао се у бојевима на Бановој Гомили, Метеризима и Мрацелима. У потоњем рату учествовао је у свим бојевима, које је љешански батаљон учинио, те и у овоме се показао међу првима. По свршетку и првога и другог рата одликован је за ратне заслуге медаљама: „за јунаштво“ „за храброст“ и Даниловим орденом. За главарство мало је марио, што се види из тога, што, кад је постављен десетаром од гарде, он је тај чин уступио свом брату попу Петру, а кад је постављен главним кметом своје општине послје три године дао је оставку на ту дужност. Плема га је ручицало за једнога од најмудријих својих првака, зато и бјеше његова ријеч при сваком сеоском и племенском питању мјеродавна. Његово гостопримство је на гласу и његова кућа вазда је свакоме отворена и трпеза постављена и „вољноме и невољноме“. У раду је био један од највреднијих људи, ушљед чега је и био добар домаћин, а његовим имањем се многи користе.

Господар га вазда лијепо примао и цијенио, често пута подуже с њим говорио, а у пошљедње вријеме за њега често питао. Колико је био и омиљен и поштован види се и по томе, што је погребу честитога старине присуствовало из љешанске пахије и дотичног јој племена више од хиљаде особа, који су при говору гробнога слова често пута прекидали говорника са одобравањем „истина је“, „тако је“ „њему се ништа не причеће“ и т. д.

Поклоњеник је за дуго спомињати и памтити наше племе, јер се он одужио својој дужности према Господару, домаћини, племену, породици као вјеран поданик, добар отац породице, због чега је и оставио међу нама најљепше успомене.

Лака му родна земља а свијетло спомен међу нама.

Несрећа у свијету

Поплаве. У Крањској су настале велике поплаве. Ушљед силних киша ријеке Соча и Сава надошле су толико, да су почели околину плавити. На Алинма је пао толико снијег, да се види и по долима. Силне кише пошљедњих недеља претвориле су читаве предјеле у Савезним Америчким Аржавама у велика језера. Сви су усјеви ушљед тога уништени. У држави Мисури ушљед поплава је било и људских жртава.

ничијем сузама једног несретног народа. Ко умје да осјећа са својом историјском прошлосту, томе ће Улицњ бити два пута милији.

Данас је Улицњ на југу Црне Горе крајња тачка слободне српске државе, мртви стража са које Срби с чежњом погледа на блиски му жунијски Драч и Кастриотову Кроју, које се гребен, као далека магловита сјенка, над морском обалом надиш. Кад са морске обале ближије Улицњу, он вам, са своје двије облукате луке Суком и Валданосом изгледа као огромна оруштина, што се пружила на обалу морску. Глава јој се нешто уздиже од преседасте трупице, окомито над пучином уздиже и гада преко морске недогледне западу пасућујућу тамо лијепо Италију: седласта јој трупина спушта се истоку на језеро и десно од себе опружила оба крила у долину. Глава јој је окруњена тврђавом, а преко седласта трупина расула се варош с кривим турским уличицама и ћепеџијама по јавној чаршији. Лијево крило, сплећу у долину, обали, чину потпуно облукату луку гдје лађе пристају и гдје су купатиле; десно крило у Валданос, опет уличишко пристаниште, дубље од првога и згодније за лађе у вријеме великих бура. До Валданоса је лијепа шетња кроз густу маслинову гору. Седамдесет и пет хиљада старих коријена маслина чисто моле да се човек под њима одмара. Ко зна,

Отмица дјевојке. На имање богате породице Лолаца у Сицилији дошао је младић Штампачито и просио је кћер богаташеву. Како му он није хтио кћер дати, Штампачито дође са два маскирана човјека и отме дјевојку. На њено замагање полети јој брат у помоћ, али га отмицари убише и побјегоше са дјевојком.

Велики пожар. Из Вратиславе јављају, да је у чешком пограничном селу Стефанову изгорјело 32 куће. Из кућа се није могло ништа спасти. Било је и људских жртава. Узрок се пожару не зна.

Колера у Петрограду. У Петрограду колера узима све већег маха. Обољелих је све више. Случајеви колере појавили су се и у Шлисселбургу и Царском Селу.

Народно здравље

Не мијењајте капе. — Капе не треба нико с другом никаком да мијења. То је потребно ради чистоће, а још потребније ради здравља. Ма како се чисто држала, у капи се ипак временом сакупиле толико нечистоће, да се она може и опазити и осјетити — а туђа нечистоћа је за свакога одвратнија него своја. Сем тога може у тој нечистоћи бити и каквог живог гада или гњида а може бити и клипа какве заразне болести које или које — и. пр. клипа од кокошацице, струпа, шуге (свраба) и т. д. а све те клице лако се па друге прелазе. Најпослије могу се и друге болести преносити.

Теј од меса. — Има болесника и слабоумнаца које ваља добро и снажно хранити а они опет ништа не подносе. У таким случајевима препоручују лекари снажнију храну у течном облику и напите, који називају желудац на дучене сова. Тако једно пиће је и теј од меса. Узме се 1/2 килограма крпа а сочна говећа меса, исцеђа се у ситно, помјеша са 1/2 литра чисте воде, па се онда 1 сахат почешће промучи. За тејем се 5—6 сахата тихо кува на благој ватри, екине се с површине ијена и маст (ако их је било), понова се пристави да пагло узвире, па се онда (кроз крпу) проциједи. Укуса ради се та чорба још посол, а ко хоће и смије узима је и каквим зачином зачињену.

Омарица. — Настају врућине и дешавају се случајеви да људи падају од омарице. — Омарица је болест од врућине — управо од омаре или запаре, а не од сунца, као што се то обично мисли. Јавља се нарочито кад је топло, тихо и запарно — а махом код особа, које се напрежу, које много воде пију, и које збијене у групама и патовареве и теже обучене ходе (војници). Особа осјети необичну врућину; језик јој је сув; дисање убрзано; у глави јој потмуло; лице јој поцрвени и пожодри; и па један мах изнемогне, као да је од капије пала. Ако јој се у брзо не притече у помоћ, може и умријети.

Прво је да се тако изнемогла особа пренесе гдје у хладовину и тамо тако положи, како ће јој глава бити виша од ногу. У брзо јој наља све хаљине распучити, а нарочито је свих стегу опростити. С тога се повијајује отвара (тијесна) огрлица, појас, ткавица, шалер и т. д. На главу се међу студеним облози (из хладне воде или са леда), а и остало тијело — нарочито прса — хладно се прелинањем воде. Поред тога допирује се обаврним непрестано свјеж ваздух «хладњем» (депезама, махалицама, мајаром и т. д.), а даје се и хладна вода за пиће. Још боље је, ако се води дода каква-блага воћна киселина, и. пр. сок од лимуна. Вино, ракија или пиво не смије се ни пошто дати. Ако је дисање неправилно, или као се сасвим притаји, ваља га вјештачким начином изазвати. Међутим се тражи што прије лекарска помоћ.

нема ли међу овима врло старим стаблима и такви, који најте кад је апостол Павле пловио преко јадранске пучине у Рим на судиште! По Улицњу непрекидне дуже и краће шетње откривају човјеку назад поне животне слике, да се по читаве сахате од њих не одваја — Али видик са платоа уличишке тврђаве, што се као стрмена литања окомито над морем надиш, одваја и жутиком обојених брданица, дотакне арбанашки планински лапац Проклетију, која, пружајући се од истока југу, заклапа са те стране, видик уличишки. —

Поглед нескрозан! Свуда око тебе зеленило и цвјетно шаренило.

И као климатско и купалишно здравствено мјесто, Улицњ има неколико одлика, којима истичу изнад свих приморских мјеста од Трста и Абације до Крфа. Сви Срби, који траже приморје требало би, да обрате пажњу на ово, јер како се и горе навело, у Улицњу нема никада оне несносне жеге, која се о љетним данима осјећа по осталоме приморју. Јесеп је необично блага и пријатна, нарочито кад настану велике буре без вјетрова. Јутарњи ваздух у луци пун је маглице, која не долази од испаравања земље, већ од буrom разбијених валова. Тада се обично отварају прозори, и људи излазе по пристану да се нагутају морске свјежине. Зима почиње тек у децембру мјесецу и траје до јануара.

Дневне новости

Допутовао. Њ. В. Књаз Мирко повратио се са Крушевца на Цетиње јуче послје подне дворским аутомобилом.

Отпутовали. Г. Душан Вукотић, министар финансија и Г. Милоје Ж. Јовановић, начелник министарства финансија, отпутовали су јуче у Лондон. Ово њихово путовање стоји у вези са закључењем државног зајма.

Вратио се. Министар војни Г. бригадир Митар Мартиновић, који је ових дана био у Бару службеним послом, вратио се јуче на Цетиње.

Замјењује га. Г. д-р Секула Дрљевић, министар правде, замјењује министра финансија, док буде на одсуству у иностранству.

Одликован. Г. Јован М. Јовановић, дипломатски заступник Србије на Цетињу, одликован је од Њ. В. Краља Петра од Србије орденом Св. Саве трећим степеном. Честитамо!

Српска химна. У Србији је била химна „Боже правде“, али је она, послје Обреновића, била укинута и све до сада Србија је била без химне. Њу је замјењивао у свечаним приликама трубни знак „пред перси“. Сада о Петровдану, приликом имендана Њ. В. Краља Петра, стара химна „Боже правде“, је поново поврћена. Она је послје шест година свирана први пут у Биограду приликом свечаности прославе Краљева имендана и од сада ће се свирати и пјевати при свакој свечаности.

Путници. У пошљедње вријеме путници са стране почели су јатомице да посјећају нашу земљу. Нарочито их има Енглезе, Чеха и Нимца. Они махом долазе до Цетиња и враћају се преко Котора, а врло мали број залази и у унутрашњост.

Сједишта у парку. Истичући потребу за увећање сједишта у парку бар за вријеме док музика свира недјељом и празницима, ми смо указали и на ту потребу, да се, за то вријеме, одреди и нарочити надзор који би водио надзор над тим, да дјеца не заузимају сједишта како би се стављала на расположење одраслијима. Како сада на дан све више посјетиоца бива, а међу њима и странаца, то се поново обраћамо на надлежне како би припомогли, да одрасли за ври-

јеме музике не стоје на ноге, док се по сједиштима излежу дјеца и послуга. То се најлакше може постићи, како рекосмо, тиме што би се одредио један нарочити човек, који би одраслијима стављао сједишта на расположење. Ово нарочито понављамо на изричну молбу грађанства.

Вријеме. Не памти се да је скоро било вријеме овакво као што је сада. Нарочито што се његове промјенљивости тиче. Ако се по томе суди, не изгледа да смо у сред љета него као да смо у марту мјесецу. Час по па је облачно, кише падају, захладило — право мартовско вријеме. У пошљедње се вријеме кренуло на боље, али ни из близу нема јулских врућина као што је у редовним приликама било. Али није то само код нас на Цетињу и у Црној Гори. Тако је и у Приморју. И тамо је исто тако промјенљиво и кишевито вријеме, те је и захладило, због чега су и купања прекинута. У средњој Европи је још горе.

Прогонство невина човјека. Пишу нам из Бера: Овдашње су власти протјерале Вукосава Јоксимовића земљорадника из села Буча. За узрок протјеривања власти су узеле то, као да је опхођење Вукосавово прожето реакционарским идејама, на супрот уставног постојећег стања. Међутим Вукосав је са неколико својих сељака покренуо аграрно питање у своме мјесту, ослањајући се на фактима историје, која свједочи: да су Вукосав и другови постали чифчијама незаконитим путем, и помоћу силе и терора лишени права над властитом непокретношћу. И док су спахије и аге остваривале то криво своје право окупало је на вешалима и у тамницама доста Вукосавових сродника. Стари режим у нашој домовини отоманској уоквирио је био све незадовољне осјећаје, које је насиље за собом остављало тако, да се није смјела појавити никаква замисао у виду апелације за учинену неправду. Међутим 11. јули у минулој 1908 г. откравно је наша ледена срца, а с тим је оживјела и нада да ћемо се већ једном ослободити неправде. Поткријељен таквом надом и Вукосав излази на браник свог угроженог права, да се законитим путем ослободи ropске потчињености. Тога ради упућује тужбу, — разумије се, са друговима му у том спору — нарочитим представништву у Цариграду, мјестном ућумату т. д. Али овакви кораци Вукосавови нијесу се свиђали, у срцу и души многих, само по спољашњој форми Младотурцима, иначе у свима поступцима освједочених реакционара којима особито наш ућумет изобилује, те Вукосаву удостоје реченом оптужбом.

Исправка. У претходном броју „Цет. Вјесник“ у подлику „Проблем срџе“ налазе се две штампаријске грешке: у првом одјелку 22. реда у својој „Теодијеји“ у мјесто „Теодијеји“, у другом одјелку, пошљедњем реду изостало је: вање је мислило; у четом одјелку 3. реда: на савише моменте у мјесто: на етичке моменте; у 7. одјелку 26. реда: изгледит у мјесто: екстензивитет.

уцпо оздраве. Очима сам видео једнога Скандинавца кад су донијели на рукама. Био згрчен од реуматизма, и послје шестонедељног купања у пијеску потпуно је оздравио.

Улицу је, мислим, пошље Подгорине највећа варош. Има око 5000 становника: близу двије трећине Арбанаса мухамедове и католичке вјере, а остало православних паселеника. Муслимани су мућан народ. Све маслине су њихова својина: све ливаде и бољи пашњаци опл чувају. Улицини су добри мриари. Преко шездесет њихових једринача плоче под црногорском заставом до Александрије и даље. Ко љуби своју еписку стаблину, а тражи поред љековита ваздуха још и љепоте природне тај би требало да дође у Улицу. Не само што човек може наћи лијека за своју болу, него је и удобност становања страњима доста заступљена: два велика хотела — двије виле — стоје на расположење гостима, а и поред њих довољан број еписких фамилија прима дошлаке са доста умјереном цијеном на квартиру. Ни по уредби Улице није већ онај стари турски град, као што је негда, и до скоро био. Заузимањем позваних за то, отишло се и изгубило онај кужни задах, који је давно човјека, те чистоћом и уредбом може давати угледа другим варошима нашим.

Н. Ф. Љуновић.

Књижевност

Књижарама и књижевницима! Управа „Meterinske Rieci“ из Америке објављује: Минула је ето година дана, откакo започесмо издавањем новине „Материнске Ријечи“, е да тако приведемо на прави пут наш снлни, али на жалост запуштени иселенички свијет широм Јужне Америке. Него убрзо увидјесмо, да нам је уз саму новину немогуће постигнути све оно, за чим идемо, наконисмо ето основати прву хрватску књижарницу у Јужној Америци, а да тако пружимо у руке нашим иселенику лијепе и корисне хрватке књиге, које досле, на жалост, замјењују разна талијанска и шпанолска издања.

Умољавамо с тога све наше књижарнице и књижевнике, да нам изволе послати у комисију по неколико отисака сваке поједине досле изашле хрватске или српске књиге, као и од оних што се буду унапријед издавале. — Провизије не тражимо никакве, али нам се зато имају књиге франко достављати. — Да не буде већих трошкова препоручујемо, да се књиге одашиљу као прсте или препоручене тисканице, у пакетима, који не смину тежити више од два килограма. Књиге плаћамо, чим се распродају, док нераспродане истиске враћамо у свако доба на нарочиту жељу власника; за тачну исплату јамчим својим поштењем, док смо у осталом спремни дати и посебних гаранција.

Пошлице прима: Uprava „MATERINSKE RIECI“ — Rosario de sta Fe-Esrana, 986. (Repub. Argentina) — Sud Amerika.

Кратке Вијести

Заруке за милијуне. Из Њујорка се јавља, да се дон Мигуел од Браганзе заручио се најбогатијом американом бастионицом мис Анитом Стеварт. Заруке су склопљене у Лондону приликом једне гозбе у аустријском посланству.

Ватра. Јучер послје подне букнула је ватра у Бечу у палати војводе од Кумберланда, те је у исти час захватила читави кров огромне зграде. Ватрогасци су до касне ноћи радили, да локализирају ватру.

Тајанствени путници. На прашкој железничкој станици ухваћена су јуче два човјека, који допутоваше тамо без двојних карата. На полицији бијаху претражени, па се код њих нашло руског, талијанског и аргентинског новца. Пошто нисмо од куда су и шта су, држи се, да су ухваћени два органа чланова међународне лондонске банде.

Ухваћени шпијуни. Код Бреснице у Италији ухваћени су два шпијуна, који су дошли да испитају, да ли је неки гроф из Тријента, други пак да је талијански царински чиновник. Ухваћени су одвели у тамницу Сало.

Крвопролиће у Пекингу. Млади кинески претендент за пријесто Цух убијен је са читавом својом породицом и са неколико стотина присташа. Крвопролиће су изгледале владине чете. Глава убијеног принца, којег окривљују с револуционарне пропаганде, биће показивана широм провинције на страх и ужас народа.

Жртве електрицитета. У електричној централни Weissensteiner-ове фабрике у Целову убијен је од електричне струје др. Кунст из Монакова. Инжињер Валтер хтједе др. Кунста за вријеме да спасе али га муњевита сила бацила на страну толиком снагом, те нема наде да ће пребољети задобивене озлиједи.

Одрекао се официрског чина. Неки Иван Тојмај поручник у резерви морао се по наговору својих претпостављених одрећи чина зато што је по занимању детектив, што се коси са официрским чином.

Штрајк у изгледу. Осамнајест хиљада рудара у Питсбургу закључило је прекосутра да ступе у штрајк. Ови рудари уопслани су у рудоконима оцјелног труста.

Метеоролошка опажања. Управитељ париске опсерваторије јавља, да преко сто година није у ово доба године пало толико кише као љето, нити је тако дуго било хладно вријеме као сада. Из Типролске стижу жалосне вијести, пошто је сннијг покрио све горе и уништио све усјеве.

Несрећа у руднику. Из Јусовке јављају: У руднику Мајевека у подручју Долина догодила се експлозија баш у вријеме, кад се у рову налазило мноштво радника. Унесрећенима одмах се прискочило у помоћ, али су многи заглавили. У први мах узвучено је 17 лешина, које се угушише удисањем отровних гасова. Радиње око спасавања неуморно се на-

стављају, те је успјело подигнути из рова 2 тешко и 8 лако рањених.

Пешта стјецниште разбојника. Пештанска полиција примила је вјест, да се у граду налази убојница Елзе Сиегл, мнo-госпомињани Кинез Леои. Пештански Кинези, су му пружили заклон, те је полиција одредила строгу истрагу код свих пештанских Кинеза.

„Крухоборство“. У Сан Даниелу напао је пекар Пьетро Бранда на свог конкурента, младог пекара Зората, који је у његовој близини прије кратког времена отворио пекарну. Бранда је пожем смртносно изранио своју жртву, заведећи му, што му је конкурирао својим савјесним и неуморним радом.

Социјалистичко правдољубље. Социјалистички посланик Де Филије, иначе начелник у Катанији, како римски лист „Трибуна“ приоћује, грдно се огријешо о новце, које је примио приликом катастрофе, да разда међу потресом настрадалих. Општинско вијеће вотирало је 150.000 лира, од којих је настрадалима раздијелено само 10.000. Остатак од 140.000 раздијелила је заповиједајућа социјалистичка клика лијено међу собом.

Из живота енглескога краља. Енглеске новине саопштавају из недавне прошлости краља Едуарда шљедећу вјест: Краљ је сједно за ручком опкољен својима. Сви су били врло разговорни, највише пак хтједе приповиједати најмлађи краљев унук, дозивајући краља преко стола: дјезде, дјезде! Краљ је укорио унука да ћути, док други старији говоре. Дијете је умукнуло. Када се остали испривовиједаше, насмијеш се краљ своме унуку рекавши му: „Сада ми кажи, што си ми хтио прије рећи.“ — „Ах, сада је већ прекасно“, одговори дијете; „ти си већ појео пужа, кога сам видео у салати“.

Умро. У Вашингтону је умро чувени астроном Невкомб.

ИЗ БИЈЕЛА СВИЈЕТА

Опасно славље. У Сјевеу Америчким Сједињеним Државама сваке се године јз велике свечаности прославља „дан слободе“. При тим свечаностима дешавају се несреће и сада, када се приближује дан велике славе, у америчким храмовима свештеници са предикцијом, а листови на угледном мјесту објављују: „Свечаник слободе, највеће народно славље Американаца, је на прагу. Постарајте се за спасавање невиних“. А ти „невини“ су оне многобројне жртве, које у бурном прослављању губе свој живот и своје здравље; то су они, одрасли, а нарочито дјеца, коју у метежу изгасне; то су они, који страдају приликом бакљада и ватромета. Прошле године је тога дана у већим америчким градовима платио главом 300 људи, 440 људи нагубило је по једно око, а 93 дјеце је ослињенило на оба ока. Нема општине у Сједињеним Државама, која тога дана не оплакује свога самртника. Израчунали су, откакo се прославља „дан слободе“, да је више људи изгубило свој живот приликом метежа, него што је на бојништву пало ратника, када је извојевана слобода отаџбине од Енглезе. Прошле године су ватромети стапи 40 милијона долара Сједињене Државе. Сада се на све стране настојава, да се стане на пут досадањим несрећама.

Нечовјечан поступак. Чешки листови доносе из Кадена ову вјест: Један официр у овдашњој пуковнији учи војнике пливању на тај начин, што их из чамца баца у највећу речну дубину, да ученици пливају. Ужива гледајући како они грају и дозвољава да их извуку из воде тек када онесвјесну скоро. Тако је дао бацити са чамца и једног војника, који не зна пливати, те га оставио судбини, а чамцем даље отишло. Но каплар један који је такође био са тим официром у чамцу, скочи и против заповијести овога и тешком муком избави свог друга, који се већ давио. Да му није скочио један човек са другог чамца, који је све то посматрао, удавио би се каплар и његов друг. — У листовима се не спомиње ништа, да је против тога официра покренута истрага, но ако је та вјест истинита, онда га не смије ни заслужена казна мимовићи т. ј. ако се о Чесима води рачуна као о људима.

Ваздушни брод пао у језеро. У суботу између Шофокса и Блатног Фелдвара сурвао ваздушни брод у Блатно Језеро. Ваздушни се брод уснио у Бечу и у њему су била два официра. Чим је ваздушни брод пао у језеро, похита му у помоћ моторни брод, што се налазио у близини и спасе оба официра, који су се држали за једне ваздушног брода. Официрима се није десила већа невоља, до што су били мокри до коже. Моторни брод је и допту извукао на сухо.